

BARTA LITWIŃSKI
KANCELARIA
RADCÓW PRAWNYCH
I ADWOKATÓW
SPÓŁKA PARTNERSKA

Krótki przewodnik po prawie ochrony danych osobowych w kontekście toczącej się wojny w Ukrainie i pomocy Narodowi Ukraińskiemu.

Opracowanie:

Zespół Kancelarii Barta Litwiński
pod kierunkiem adw. dr Pawła Litwińskiego

Wstęp

Zanim zaczniemy się zastanawiać nad tym, czy i jakie przepisy o ochronie danych osobowych stosować w związku np. ze zbieraniem zgłoszeń do pomocy Uchodźcom, pamiętajmy o tym, że przetwarzanie danych osobowych należy zorganizować w taki sposób, aby służyło ludzkości – kiedy, jak nie teraz, stosować motyw 4 preambuły do RODO?

Pamiętajmy też o zakresie zastosowania RODO, który pokrywa się z zakresem zastosowania prawa Unii - a to nie obejmuje kwestii bezpieczeństwa (narodowego) i tych związanych z szeroko pojętymi sprawami obronności. Także kwestie pomocy humanitarnej nie są objęte prawem UE, Unia stosuje w tym zakresie obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego. **Stąd jako zasadę trzeba przyjąć, że przetwarzanie danych osobowych celem udzielania pomocy humanitarnej Narodowi Ukraińskiemu nie jest objęte zakresem zastosowania RODO.**

Tym niemniej, przewidując pytania, które mimo to mogą paść, przygotowaliśmy krótki przewodnik po prawie ochrony danych osobowych w kontekście toczącej się wojny w Ukrainie i pomocy Narodowi Ukraińskiemu.

Ochrona danych osobowych jest niezależna od obywatelstwa, czy narodowości, osób, których dane osobowe przetwarzamy – nie ma więc żadnego znaczenia to, że zbieramy dane osobowe osób narodowości ukraińskiej. **Chronimy je tak samo, jak dane osobowe każdej innej osoby.**

Przetwarzanie danych osobowych w celu udzielania pomocy humanitarnej – o ile zastosowanie znajdą przepisy RODO.

Na jakiej podstawie prawnej oprzeć przetwarzanie danych?

- w każdym przypadku przetwarzanie danych osobowych można oprzeć o art. 6 ust. 1 pkt d) RODO, czyli przetwarzanie danych osobowych niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej (np. matki i jej dzieci),
- jeżeli przetwarzania dokonuje podmiot publiczny, dodatkową podstawą będzie art. 6 ust. 1 pkt e) RODO, a więc przetwarzanie do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, którym jest udzielanie pomocy;
- jeżeli przetwarzania dokonuje podmiot prywatny, dodatkową podstawą będzie art. 6 ust. 1 pkt f) RODO, a więc przetwarzanie danych do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora, którymi jest udzielanie pomocy;
- jeżeli dodatkowo przetwarzane byłyby dane wrażliwe, np. dotyczące zdrowia, wówczas przetwarzanie można oprzeć o art. 9 ust. 2 pkt. c) RODO jako niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą.

Starajmy się nie zbierać zgód na przetwarzanie danych, co dodatkowo utrudni cały proces udzielania pomocy.

Jakie informacje przekazywać osobom, których dane zbieramy?

Wyłącznie podstawowe, żeby nie zarzucać ich zbędnymi w tej sytuacji informacjami. Typowo wystarczy poinformować, zgodnie z tzw. warstwowym podejściem do udzielania informacji, o tym, kto jest administratorem danych osobowych, w jakim celu te dane są przetwarzane i jakie ta osoba ma prawa. W pozostały zakresie odeślijmy np. do strony internetowej i polityki prywatności.

Starajmy się, w miarę możliwości, przygotować tą informację w języku ukraińskim lub angielskim.

Jak zorganizować przetwarzanie danych?

Organizujemy przetwarzanie danych tak, żeby jak najmniej utrudniać zasadniczy cel, jakim jest udzielanie pomocy. Starajmy się stosować typowe, używane przez nas wcześniej schematy postępowania i procesy przetwarzania danych. Nie wdrażajmy właśnie teraz nowych sposobów przetwarzania danych, które wymagałyby analizy ryzyka i doboru środków zabezpieczenia danych. **Stosujmy znane i sprawdzone rozwiązania.**

Ograniczajmy tzw. „papierologię” i nie gromadźmy zbędnych dokumentów, czy ich kopii.

Obowiązek rozliczalności nie oznacza, że każdy, kogo dane zbieramy, musi nam potwierdzić otrzymanie informacji dotyczących przetwarzania jego danych!

Przetwarzanie danych osobowych osób deklarujących chęć udzielania pomocy humanitarnej – o ile zastosowanie znajdą przepisy RODO.

Na jakiej podstawie prawnej oprzeć przetwarzanie danych?

- jeżeli przetwarzania dokonuje podmiot publiczny, właściwą podstawą będzie art. 6 ust. 1 pkt e) RODO, a więc przetwarzanie do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, którym jest organizowanie udzielania pomocy;
- jeżeli przetwarzania dokonuje podmiot prywatny, właściwą podstawą będzie art. 6 ust. 1 pkt f) RODO, a więc przetwarzanie danych do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora, którymi jest organizowanie udzielania pomocy;

Starajmy się nie zbierać zgód na przetwarzanie danych, co dodatkowo utrudni cały proces udzielania pomocy.

Jakie informacje przekazywać osobom, których dane zbieramy?

Wyłącznie podstawowe, żeby nie zarzucać ich zbędnymi w tej sytuacji informacjami. **Typowo wystarczy poinformować**, zgodnie z tzw. warstwowym podejściem do udzielania informacji, **o tym, kto jest administratorem danych osobowych, w jakim celu te dane są przetwarzane i jakie ta osoba ma prawa**. W pozostały zakresie odeślijmy np. do strony internetowej i polityki prywatności.

Jak zorganizować przetwarzanie danych?

Organizujmy przetwarzanie danych tak, żeby jak najmniej utrudniać zasadniczy cel, jakim jest udzielanie pomocy. Starajmy się stosować typowe, używane przez nas wcześniej schematy postępowania i procesy przetwarzania danych. Ograniczajmy tzw. „papierologię” i nie gromadźmy zbędnych dokumentów, czy ich kopii.

Przekazywanie danych osobowych na Ukrainę

Na jakiej podstawie mogę przekazywać dane osobowe na Ukrainę w związku z udzielaniem pomocy Uchodźcom?

Ukraina jest krajem trzecim w rozumieniu przepisów RODO o transferach danych osobowych. Tym niemniej, z uwagi na cel przetwarzania danych i zakres zastosowania RODO, **transfery danych osobowych na Ukrainę związane z udzielaniem pomocy Uchodźcom nie są objęte ograniczeniami transferów danych wynikającymi z RODO.**

Wizerunek Uchodźców

Wizerunek to rozpoznawalna podobizna osoby fizycznej – obywatelstwo, czy narodowość, nie ma tutaj znaczenia. Stąd decydując się na rozpowszechnianie wizerunku Uchodźców, np. w mediach, pamiętajmy o tym, że:

- zasadą jest rozpowszechnianie wizerunku wyłącznie za zgodą osoby na nim przedstawionej;
- zgodę w imieniu dzieci udziela rodzic bądź opiekun;
- nie wymaga zgody wyłącznie publikowanie wizerunku stanowiącego tzw. część większej całości, czyli w tym kontekście publikowanie zdjęć większych grup osób, gdzie bez znaczenia będzie kto konkretnie jest na tym zdjęciu przedstawiony.

Udzielasz pomocy jako osoba fizyczna i martwisz się o RODO?

Wiele osób samodzielnie i z własnej woli przyjeżdża w pobliże przejść granicznych, by zaoferować transport Uchodźcom. W Internecie poleca się, by dla bezpieczeństwa własnego poinformować bliskie sobie osoby z kim i gdzie jedziemy.

Niektóre organizacje pomocowe rekomendują nawet wykonanie zdjęcia osoby lub osób, które transportujemy. Z drugiej strony, Uchodźca, którego będziesz transportować, może również sam poprosić Cię o możliwość zrobienia Ci zdjęcia (lub zdjęcia Ciebie z Twoim dokumentem tożsamości), by czuć się bezpieczniej i móc poinformować bliskich, z kim podróżuje.

Pamiętaj, że RODO nie dotyczy działalności podejmowanej przez osoby fizyczne w celach czysto domowych lub prywatnych. **Jeżeli samodzielnie podejmujesz się pomocy np. prywatnie przyjeżdżając na granicę i oferując transport, jeżeli podajesz swoje imię lub nazwisko drugiej osobie fizycznej, nie stosujesz RODO.** Nie musisz więc zbierać żadnych zgód, czy przekazywać informacji o przetwarzaniu danych.

Pamiętaj jednak, by zadbać również o swoją prywatność i bezpieczeństwo.

Jeżeli zgodzisz się, by Uchodźca zrobił Ci zdjęcie wraz z dokumentem tożsamości, by poinformować bliskich z kim podróżuje, załóż choćby palcami wszystkie dane widoczne na dokumencie poza swoim zdjęciem, imieniem i nazwiskiem.